

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

МАТЕРІАЛИ

I Всеукраїнської
науково-практичної конференції

«ПСИХОЛОГІЧНІ СТУДІЇ.
НАУКОВИЙ ПОШУК І ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД»

23 квітня 2026 року

Миколаїв
2026

НАУКА | ПРАКТИКА | РОЗВИТОК | МАЙБУТНЄ

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, кафедра психології
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України (м. Київ),
Лабораторія організаційної і соціальної психології
Українська Асоціація організаційних психологів та психологів праці
Національної Академії педагогічних наук України
Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
кафедра педагогіки, психології та менеджменту освіти,
навчально-методична лабораторія практичної психології та соціальної
роботи
Академія праці, соціальних відносин і туризму (м. Київ),
кафедри психології та соціальної роботи
Запорізький національний університет,
факультет соціальної педагогіки та психології
Львівський державний університет внутрішніх справ,
кафедра практичної психології навчально-наукового інституту управління,
психології та безпеки
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.
Ушинського, кафедра клінічної психології та психічного здоров'я**

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«ПСИХОЛОГІЧНІ СТУДІЇ. НАУКОВИЙ ПОШУК І ПРАКТИЧНИЙ
ДОСВІД».**

23 квітня 2026 року

**Миколаїв
2026**

УДК 159.9:378

Науковий редактор: Карсканова С. В., канд. психол. наук, доц.

Редакційна колегія: Яблонський А. І., д-р психол. наук, доц.;

Литвиненко І. С., канд. психол. наук, доц.;

Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доц.;

Мухіна Л. М., канд. психол. наук, доц.;

Коренєва Ю. П., канд. психол. наук;

Ларченко І. В., PhD, доц.;

Ляшко А. В., викл.

**Психологічні студії. Науковий пошук і практичний досвід: матеріали I
Всеукраїнської наук.-практ. конф., 23 квіт. 2026 р. Миколаїв: НУК ім. адм.
Макарова, 2026. 601 с.**

У збірнику матеріалів I Всеукраїнської наук.-практ. конф. «Психологічні студії. Науковий пошук і практичний досвід» подано результати сучасних наукових досліджень і практичних напрацювань у галузі психології. Висвітлено актуальні проблеми психологічної науки та практики в умовах воєнного стану, зокрема питання психол. супроводу, кризового консультування, психотерапії, розвитку ресурсності особистості та відновлення ментального здоров'я.

Матеріали становлять інтерес для науковців, практичних психологів, викладачів і здобувачів освіти.

УДК 159.9:378

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2026

<i>Ткаченко О.</i> Соціальна підтримка як інструмент профілактики професійного вигорання	292
<i>Фучило Д.</i> Синдром втрачених можливостей (FOMO) під час війни	293
<i>Шаласвський В.</i> Вплив медіаспоживання на психологічне благополуччя та розвиток особистості в підлітковому віці	296
<i>Яковлева Н.</i> Вплив психотравмуючих ситуацій на жінку та кроки їх подолання в реаліях сьогодення	299

СЕКЦІЯ 4. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

<i>Бабкін В.</i> Особливості надання психологічної допомоги та підтримки ветеранам у період реадaptaції	305
<i>Коренєва Ю., Коренєв С.</i> Етичні межі конфіденційності у психологічній практиці в умовах війни: психологічний та правовий виміри	311
<i>Холявко І.</i> Амбівалентна втрата як психологічний феномен у дорослих в умовах війни	314

СЕКЦІЯ 5. ПСИХОЛОГІЯ КОЛЕКТИВНОЇ ТРАВМИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я СУСПІЛЬСТВА

<i>Болохіна Т.</i> Особливості тривожності молоді в умовах війни	317
<i>Бондаренко О.</i> Вплив психосоматичних особливостей жінок на їхню репродуктивну систему в умовах воєнного стану	320
<i>Ілюхіна К.</i> Спеціальна психологія сьогодення	324
<i>Михальченко Н.</i> Чинники готовності майбутніх учителів початкових класів до педагогічної взаємодії	327
<i>Чабаненко В.</i> Психологія колективної травми та відновлення ментального здоров'я суспільства	332

звернення: 27.03.2026).

5. Spielberger C.D. Manual for the State-Trait Anxiety Inventory (STAI). Palo Alto: Consulting Psychologists Press, 1983. 40 с. (date of access: 27.03.2026).

Bolokhina T.M.

*group 4551, Educational scientific humanitarian institute
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine
tetyanavasilek@gmail.com*

Chuhuieva I. I.

*Candidate of Psychological Sciences, Assistant Professor
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine*

inna.chuhuieva@nuos.edu.ua

FEATURES OF POST-TRAUMATIC STRESS DISORDER IN THE MILITARY

A theoretical analysis of the problem of youth anxiety in the conditions of war is presented. The psychological characteristics of young people are analyzed, and an overview of classical and modern theoretical approaches to the interpretation of the phenomenon of anxiety is carried out. Special attention is paid to identifying factors that contribute to the formation of anxiety in crisis situations.

Keywords: *anxiety, youth, war, psycho-emotional state, psychological support.*

УДК 159.97:616-02:618.1:355.01

Бондаренко Оксана

*група 1, спеціальність С4 Психологія ОПП Клінічна психологія
Навчально-науковий інститут психології та суспільних наук
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна
okbondarenko@ukr.net*

Венгер Ганна

*кандидат психологічних наук, доцент
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна*

yengeranna3@gmail.com

**ВПЛИВ ПСИХОСОМАТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЖІНОК НА ЇХНЮ
РЕПРОДУКТИВНУ СИСТЕМУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Анотація. У тезах проаналізовано теоретико-методологічні засади вивчення психосоматичного здоров'я та розладів у сучасній науці. На основі цих положень висвітлено специфіку впливу хронічного стресу в умовах воєнного стану на репродуктивну систему жінок, що сприяє формуванню психосоматичних захворювань. Обґрунтовано доцільність застосування хронопсихологічного підходу (за Б. Й. Цукановим та І. І. Савенковою) для прогнозування ризиків виникнення психосоматичних розладів репродуктивної сфери.

Ключові слова: *психосоматика, репродуктивне здоров'я, психосоматичні розлади, воєнний стан, хронічний стрес, хронопсихологія, одиниця часу особистості.*

Питання збереження репродуктивного здоров'я жінок у сучасних умовах набуває не лише медичного, а й важливого психологічного та соціального значення. В умовах воєнного стану організм жінки зазнає впливу екстремальних стресорів, що часто спричиняють психосоматичні порушення як форму тілесної відповіді на неперероблений травматичний досвід. У зв'язку з цим актуалізується потреба у пошуку нових діагностичних маркерів, які дозволять прогнозувати ризики соматизації та запобігати їм ще на доклінічному етапі.

Мета: теоретично обґрунтувати вплив психосоматичних особливостей жінок на стан їхньої репродуктивної системи в умовах воєнного стану та представити модель дослідження з використанням хронопсихологічного підходу.

Стрімке зростання соматоформних порушень у українських жінок прямо пов'язане з тривалістю воєнних дій. Репродуктивна система особливо вразлива до стресу через складну гормональну регуляцію, де гіпоталамо-гіпофізарно-надниркова вісь виступає ключовим медіатором між емоційним станом і фізичним здоров'ям, а індивідуальні особливості нервової системи та темперамент визначають схильність до психосоматичних розладів і деяких серйозних захворювань. Використання хронопсихологічного підходу (τ-тип за Савенковою та Цукановим) дозволяє враховувати індивідуальний темп життєдіяльності, визначати групи ризику, прогнозувати схильність до психосоматизації та

планувати профілактичні й корекційні заходи для збереження репродуктивного здоров'я.

Теоретичне підґрунтя дослідження базується на розвитку поглядів на психосоматику — від класичних теорій Гіппократа та Декарта до сучасних концепцій. Психічний конфлікт може трансформуватися в соматичний симптом (З. Фрейд), а сучасна школа (Г. Мозгова, Л. Дідковська, О. Чабан) підкреслює цілісність особистості. Важливу роль відіграють алекситимія та травма вегетативної нервової системи, що порушують гомеостаз і репродуктивну функцію.

Особливе місце в дослідженні займає хронопсихологічний підхід Б. Й. Цуканова та І. І. Савенкової. Кожна особистість має генетично детерміновану «одиницю часу» (τ -тип), що визначає темп життєдіяльності, темперамент і тілесну реакцію на стрес. В умовах війни виникає десинхроноз — конфлікт між внутрішнім ритмом жінки та травматичним зовнішнім ритмом. Репродуктивна система, як найбільш чутливий індикатор біоенергетичного ресурсу, реагує залежно від фази: на «піку» ресурсу система адаптується, на «спаді» хронічний стрес може призводити до вимкнення репродуктивної функції. Темперамент впливає на динаміку емоційного реагування та схильність до психосоматичних проявів, визначаючи специфіку соматизації психоемоційної напруги.

У ході проведеного емпіричного дослідження було верифіковано інтегровану модель діагностики, базисом якої став хронопсихологічний підхід Б. Й. Цуканова та І. І. Савенкової. Отримані результати підтвердили, що індивідуальна «одиниця часу» (τ -тип) є об'єктивним маркером психосоматичного стану жінки в умовах тривалого стресу.

Дослідження показало, що жінки з різним τ -типом по-різному реагують на воєнний стрес: «поспішаючі» типи швидко виснажуються, «уповільнені» накопичують психоемоційну напругу. Десинхроноз між суб'єктивним і об'єктивним ритмом подій провокує психосоматичні розлади репродуктивної системи. Методологія включала хрономентрування через тест «суб'єктивної хвилини», опитувальники хронічного стресу, тривожності та депресії, а також

соматичні анкети. Виявлено пряму кореляцію між τ -типом та психосоматичними проявами, що підтверджує роль індивідуального ритму у прогнозуванні ризику.

Отже, ми встановили, що психосоматичні особливості та індивідуальний τ -тип жінок визначають їхню реакцію на воєнний стрес і впливають на стан репродуктивної системи. Десинхроноз між внутрішнім ритмом та темпом зовнішніх подій провокує психосоматичні порушення, а хронопсихологічний підхід і хрономентрування дозволяють прогнозувати ризики та планувати превентивні заходи для збереження здоров'я.

Список використаних джерел

1. Бочелюк В. Й., Панов М. С., Спицька Л. В. Психосоматичні розлади: сучасний стан проблеми. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 7 (12). С. 542–552.
2. Ван дер Колк Б. *Тіло веде лік. Як лишити психотравми в минулому*. Харків: Віват, 2022. 512 с.
3. Hennessy M. B., Schiml P. A., James J. S. Stress and the reproductive axis. *Reproduction*. 2014. Vol. 148, No. 6. P. R137–R150. DOI: 10.1530/REP-14-0353.
4. Савенкова І. І. *Хронопсихологічне прогнозування психосоматичного стану осіб із особливими потребами: монографія*. К.: Київський університет імені Б. Грінченка, 2018. 320 с.
5. Татарчук Т. Ф., Калугіна Л. В., Шахова О. В. Наслідки впливу воєнного стресу на репродуктивне здоров'я жінки. *Репродуктивна ендокринологія*. 2024. № 71. С. 8–15. URL: www.researchgate.net/publication/382496166
<https://www.researchgate.net/publication/382496166>
6. Хрол Н. В. Еволюція розуміння психосоматичних розладів у медичній психології. *Психіатрія, неврологія та медична психологія*. 2024. Т. 11, № 4 (26). С. 476–481.